

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO**

Seduta tas-6 ta' Mejju, 2010

Citazzjoni Numru. 546/2008

Eleni Papadopoulou bhala mandatarja specjali f'isem u ghan-nom tas-socjetajiet Ferrum Shipping Co. Ltd (C20121), Eridan Shipping Limited (C14646), Kama II Shipping Co. Ltd (C18129) u Antarus Shipping Co. Ltd (C20122)

VS

1. Direttur Generali ta' l-Artijiet u Registru Pubbliku; u
2. Direttur tar-Registru Pubbliku

Il-Qorti,

A. RIKORS:

Rat ir-rikors tar-rikorrenti *nomine* li bih esponiet:

1. Illi fit-tmintax (18) ta' Settembru, 1998 ir-rikorrenti intavolaw u ottjenew il-hrug ta' mandat ta' inibizzjoni numru 3299/98 fl-ismijiet **Av. Dott. Jotham Scerri-Diacono noe vs Av. Dott. Joseph Azzopardi et noe**, li kopja legali taghha giet annessa mar-rikors u immarkata bhala Dokument "A", bis-sahha ta' liema mandat il-konjugi

Stanislav Filatov u martu Irina Filatova gew inibiti *inter alia* milli jittrasferixxu kwalunkwe proprjeta` taghhom u b`mod partikolari l-villa *semi-detached* bl-isem "Echuca" gia` "The Village Ville", minghajr numru, fi Triq il-Franciz, ta' L-Ibragg, Saint Andrews, limiti ta' San Giljan;

2. Illi l-ufficcjal inkarigat sabiex jeseqwixxi l-imsemmi mandat ta' inibizzjoni numru 3299/98 innotifika dan l-att lid-Direttur tar-Registru Pubbliku fit-tmintax (18) ta' Settembru 1998, meta ikkonsenja l-imsemmi att f`idejn l-Assistent Direttur tar-Registru Pubbliku, Dottor Adrian Dingli, kif jidher mir-referta fuq l-imsemmi mandat ta' inibizzjoni anness mar-rikors u immarkat bhala Dokument "A";

3. Illi l-artikolu 874 (4), gia` 873(10), tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdi li kwalunkwe kuntratt li jsir bi ksur ta' mandat ta' inibizzjoni huwa "null u bla ebda effett", diment izda li l-kuntratt ikun sar wara li tali mandat ikun gie hekk registrat;

4. Illi minkejja l-hrug tal-mandat ta' inibizzjoni *de quo*, fil-21 ta' Settembru, 1998 l-imsemmi Stanislav Filatov u martu Irina Filatova ittrasferew il-fond bl-isem "Echuca", sitwat go Triq tal-Franciz, ta' L-Ibragg, lis-socjeta` Koufra Holdings Limited b`kuntratt redatt fl-atti tan-Nutar Remigio Zammit Pace; skond l-istess kuntratt notarili, il-konjugi Filatov thallsu u rcevew minghand is-socjeta` Koufra Holdings Limited is-somma ta' tmenin elf Liri Maltin (Lm80,000) bhala prezz tal-villa mibjugha minnhom. Dan jirrizulta mill-imsemmi kuntratt ta' kompro-vendita u li kopja tieghu giet annessa u immarkat bhala Dokument "B";

5. Illi fit-28 ta' Ottubru 1999 l-imsemmija socjeta` Koufra Holdings Limited intavolat kawza kontra s-socjetajiet attrici fl-ismijiet **Koufra Holdings Limited versus Eridan Shipping Limited et**, Citazzjoni numru 2352/1999, sabiex il-Qorti tiddeciedi jekk l-imsemmi mandat ta' inibizzjoni numru 3299/98 laqatx jew le l-imsemmi kuntratt ta' kompro-vendita li l-istess socjeta` Koufra Holdings Limited

kienet ghamlet mal-konjugi Filatov fil-21 ta' Settembru, 1998;

6. Illi fit-12 ta' Novembru 2004 il-Prim'Awla tal-Qorti Civili tat sentenza fl-imsemmija kawza fejn irrizulta li d-Direttur tar-Registru Pubbliku naqas milli jirregistra minnufih il-mandat ta' inibizzjoni 3299/98 hawn fuq imsemmi, u allura tali mandat ma kienx minnufih accessibbli ghall-pubbliku kif jirrikjedi l-artikolu 874 (li fis-sena 1998 kien l-artikolu 873) tal-Kapitolu 12 u b'konsegwenza ta' tali nuqqasijiet, il-mandat ta' inibizzjoni *de quo* gie dikjarat illi ma laqatx it-trasferiment tal-21 ta' Settembru 1998 fejn l-imsemmi Stanislav Filatov u martu Irina Filatova ittrasferew l-imsemmi fond. L-imsemmija decizjoni giet annessa mar-rikors u immarkata Dokument "C";

7. Illi l-atturi appellaw minn din is-Sentenza lill-Qorti ta' l-Appell. Minkejja dan, l-istess Qorti ta' l-Appell, bis-sentenza taghha tas-sitta (6) ta' Lulju 2007 fl-ismijiet **Koufra Holdings Limited versus Eridan Shipping Limited et**, li kopja taghha giet annessa mar-rikors u immarkata bhala Dokument "D", ikkonfermat is-sentenza tal-Qorti tal-Prim'Istanza; izda l-Qorti ta' l-Appell ma waqfitx hemm u irriservat favur l-istess rikorrenti "kwalunkwe azzjoni ghad-danni kontra d-Direttur tar-Registru Pubbliku u/jew ufficjali fl-istess dipartiment *si et quatenus*" u dan wara li l-Qorti ta' l-Appell ikkummentat hekk:

"Din il-Qorti thoss li, f'dan il-kaz, m'ghandhiex toqghod lura milli ccanfar u ticcensura bl-aktar mod qawwi lid-Direttur tar-Registru Pubbliku ta' dak iz-zmien talli ippermetta li sitwazzjoni bhal din issehh. Jirrizulta, mhux biss li ufficjal thalla jitlaq minn fuq ix-xoghol qabel il-hin, izda d-Direttur jew l-Assistent tieghu ma ipprovdix ghal tali nuqqas billi jara li dak li trid il-ligi jsir minn xi ufficjal iehor jew minnu stess, bhala l-persuna responsabbli ghat-twettiq tal-ligi. Fil-fatt, l-ufficjal inkarigat bl-indici jammetti li l-mandat wasal fir-Registru Pubbliku fis-1.30 p.m., meta hu kien diga' telaq. L-Assistent Direttur xehed ukoll li meta ha l-mandat in kwistjoni biex jigi indicjat, "ma kien hemm hadd dakinhar fl-*indexing department*". L-Assistent Direttur, flok ha hsieb jirregistra l-mandat hu, skond il-

funzjoni tieghu, qabad u telqu hemm sakemm gie registrat erbat ijiem wara mill-ufficjal inkarigat! Il-ligi trid li l-procedura ta' registrazzjoni ssir "minnufih", jigifieri dak il-hin stess, u d-Direttur jew l-Assistent tieghu kellu jara li d-dispozizzjonijiet tal-ligi jigu segwiti *ad literam* [*recte litteram*], u mhux ghax fis-sezzjoni ta' l-*indexing* "inserta" (!) ma kien hemm hadd, jitlaq l-att fuq il-mejda";

8. Illi infatti, b' rabta ma' dak illi qalet il-Qorti ta' l-Appell, l-artikolu 874(3) (li fis-sena 1998 kien l-artikolu 873(9)) tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdi specifkament li mandat ta' inibizzjoni ta' dina x-xorta ghandu jigi registrat mid-Direttur tar-Registru Pubbliku minnufih wara li d-Direttur jigi notifikat bih: ir-registrazzjoni ssir f'kotba appoziti accessibli ghall-pubbliku;

9. Illi minhabba l-imsemmija nuqqasijiet deskritti hawn fuq u minhabba nuqqasijiet ohra relatati attribwibbli lill-konvenuti, il-kuntratt tal-21 ta' Settembru 1998 imsemmi hawn fuq m'huwix impunjabbli fis-sens kontemplat fl-imsemmi Artikolu 874(4) tal-Kap. 12, u, kwindi dan ifisser ukoll li l-villa *de quo* mibjugha bis-sahha ta' l-istess kuntratt tal-21 ta' Settembru 1998 harget ghal kollox mill-partimonju tad-debituri ta' l-atturi;

10. Illi, ghaldaqshekk is-sentenza li l-atturi ottjenew kontra l-istess debitori konjugi Filatov, fl-isimijiet **Av. Dott. Jotham Scerri-Diacono noe vs Av. Dott. Joseph Azzopardi et noe et** Citazzjoni numru 411/99GV, li kopja taghha giet annessa mar-rikors u immarkata bhala Dokument "E", fejn il-Qorti ikkundannat lill-konvenut Filatov u zewg kumpanniji tieghu jhallsu s-somma ta' US\$1,054,656 lill-atturi, ma tistax tigi esegwita fuq l-imsemmija villa, minkejja li l-mandat ta' inibizzjoni kien inhareg fuq l-istess villa in kawtela ta' l-istess pretensjonijiet attrici kanonizzati fl-istess sentenza fil-kawza bic-citazzjoni numru 411/99/GV;

11. Illi f'cirkustanzi fejn l-atturi m'ghandhomx assi alternattivi fuq xiex jistghu jesegwixxu s-sentenza taghhom fil-kawza 411/99GV, l-atturi sofrew telf, ossija danni, konsistenti fil-valur ta' l-istess villa u dan peress li l-

atturi tilfu l-assi principali appartenenti lid-debituri taghhom (u cioe` l-imsemmija villa), kif jirrizulta mill-kopji tar-ricerki ufficjali tal-passiv u l-attiv tal-konjugi Filatov li gew annesi mar-rikors u immarkati bhala Dokumenti "F" u "G", illi fuqu kellhom il-hsieb illi jese gwixxu s-sentenza msemmija.

12. Illi dan gara esklussivament minhabba t-traskuragni, imperizja, negligenza, u / jew minhabba nuqqasijiet ohra attribwibbli lill-konvenuti li naqsu milli josservaw id-doveri taghhom skond il-ligi, kif ahjar deskritt fl-imsemmija sentenza tal-Qorti ta' l-Appell tas-6 ta' Lulju 2007;

13. Illi infatti t-tentattivi kollha ta' l-atturi sabiex jese gwixxu l-imsemmija Sentenza ta' dina l-Qorti fil-kawza 411/99GV kontra l-konjugi Filatov, id-debituri taghhom, fallelw (hlief ghal xi ftit Bank Of Valletta *shares* (kif jirrizulta mid-dokument annesi mar-rikors u immarkati bhala Dokument "H") u kont bankarju wiehed b'bilanc nominali (kif jirrizulta mid-dokument anness mar-rikors u immarkat bhala Dokument "I")) stante li l-konjugi Filatov m'ghandhom l-ebda assi hawn Malta li fuqhom tista' tigi ezegwita l-imsemmija sentenza, kif jirrizulta mill-imsemmija ricerki ufficjali tal-konjugi Filatov, kif ukoll mid-diversi mandati li hargu l-atturi kontra l-konjugi Filatov u li kopja taghhom giet annessa mar-rikors u immarkata bhala Dokument "J";

14. Illi t-tentattivi kollha ta' l-atturi sabiex jese gwixxu l-imsemmija sentenza ta' dina l-Qorti fil-kawza 411/99GV kontra l-konvenuti l-ohra fl-istess kawza - E.I. Holdings Limited u River-Sea Shipmanagement Limited - fallelw wara li rrizulta li tali konvenuti ma kellhomx assi hawn Malta fuq xiex l-imsemmija sentenza setghet tigi ezegwita u in oltre kienu fil-process li jigu likwidati u xolti. Dan jirrizulta mill-ittra ta' l-istralcarju ta' l-imsemmija zewg socjetajiet li kopja taghha giet annessa mar-rikors u immarkata bhala Dokument "K";

15. Illi s-socjetajiet attrici interpellaw lill-konvenuti b'ittra ufficjali taghhom ta' l-ghaxra (10) ta' Lulju, 2007 (Dokument "L"), sabiex jersqu ghal-likwidazzjoni u hlas tad-danni sofferti minnhom, izda dawn bl-ittra ufficjali

Kopja Informali ta' Sentenza

tagghom tad-19 ta' Lulju 2008 irrifjutaw it-talbiet attrici. L-istess socjetajiet attrici gja kienu zammew lill-konvenuti responsabbli ghad-danni permezz ta' diversi protesti gudizzjarji (Dokumenti "M1" sa "M3");

Ir-rikorrenti *nomine* talbet lill-Qorti biex ghar-ragunijiet hawn fuq premissi:-

(1) Tiddikjara u tiddeciedi li l-konvenuti, ghar-ragunijiet imsemmija hawn fuq, huma responsabbli ghad-danni subiti mis-socjetajiet attrici b'konsegwenza tan-nuqqasijiet kommessi u/jew attribwibbli lill-konvenuti, jew minn minnhom, kif deskritti hawn fuq;

(2) Tillikwida l-imsemmija danni sofferti mis-socjetajiet attrici skond id-domanda precedenti, okkorrendo b'opera ta' periti nominandi; u

(3) Tikkundanna l-konvenuti, jew min minnhom, ihallsu lis-socjetajiet attrici d-danni likwidati minn dina l-Qorti skond it-talba precedenti, bl-imghax skond il-Ligi.

Bl-ispejjez kontra l-intimati li gew ingunti ghas-subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokumenti prezentati mir-rikorrenti *nomine*.

B. RISPOSTA:

Rat ir-risposta ta' l-intimati li biha esponew:

1. Illi preliminarjament l-intimati eccepew li l-azzjoni odjerna hija preskritta ai termini ta' l-Artikolu 2153 tal-Kap 16 stante t-trapass ta' sentejn mid-data li gie publikat il-kuntratt in kwistjoni li jidher li sar ta' malajr f'gurnata li hija vakanza pubblika f'cirkostanzi li jindikaw li l-partijiet kellhom ghagla kbira mhux oggettivament gustifikata biex jittrasferixxu l-proprjeta` in kwistjoni.

2. Illi preliminarjament ukoll in kwantu t-talbiet dedotti fir-rikors guramentat huma ibbazati fuq is-sentenza fl-ismijiet **Koufra Holdings Limited versus Eridan Shipping Limited et** (Ref. 2352/1999), l-imsemmija sentenza ma

taghmilx stat fil-konfront ta' l-intimati stante li huma ma kienux fil-proceduri li wasslu ghal dik is-sentenza u ghalhekk ma setghux jiddefendu ruhhom.

3. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-intimati jirrilevaw li stante li dan il-mandat gie notifikat lid-Direttur tar-Registru Pubbliku fl-1.30 meta d-Dipartiment ghaldaq, la hemm u anqas jista' jkun hemm ness ta' kawzalita bejn il-fatt li l-mandat ma giex indicjat, ghad li gie registrat minn Dr. Adrian Dingli dak in-nhar stess f'hin meta r-Registru Pubbliku kien maghluq ghall-pubbliku, u d-danni li qeghdin jallegaw li sofrew is-socjetajiet rikorrenti. Illi bil-kelma 'minnufih', huwa car li l-legislatur ried ifisser bhala minnufih fil-kuntest tal-hinijet legali li jkun miftuh ir-Registru Pubbliku.

4. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost ukoll, il-fatt li l-kuntratt gie publikat f'festa pubblika li segwiet *weekend* jindika li l-partijiet f'dak il-kuntratt pubbliku hadu riskju kbir dwar il-fatt li n-nutar ma setax fizikament jaghmel ir-ricerki aggornati, kif normalment isir, u ghalhekk l-partijiet f'dak il-kuntratt ikkompportaw ruhhom b'mod li juri indifferenza ghall-possibilita` li jezisti xi impediment legali ghal trasferiment li jirrendi lilhom u mhux lill-intimati responsabbli tal-konsewenzi ta' dan l-agir tagghom.

5. Illi fi kwalunkwe kaz l-azzjoni odjerna mhux attribwibbli ghal xi nuqqas ta' l-intimati li ghaldaqstant m'ghandhomx jigu soggetti ghall-ispejjez ta' l-istanti.

6. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat il-lista tax-xhieda prezentata mill-intimati.

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokumenti prezentati mill-intimati:

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet lix-xhieda bil-gurament.

Kopja Informali ta' Sentenza

Semghet l-abili difensuri.

Ikkunsidrat

C. PROVI:

Illi l-provi f'din id-decizjoni huma relattivi ghal dak li ghandu x'jaqsam mal-eccezzjoni preliminari ta' l-intimati dwar il-preskrizzjoni u dan kif degretat fil-15 ta' Lulju 2008, fol 246.

Rat id-digriet ta' din il-Qorti kif presjeduta tad-19 ta' Frar 2009 li permezz tieghu l-Qorti cahdet it-talba ta' l-intimati biex jipprezentaw eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat il-verbal tad-19 ta' Mejju 2009 li permezz tieghu Dr. Micallef Grimaud ghall-attrici *nomine* iddikjara li l-attrici m'ghandhiex provi ta' xhieda jew dokumenti xi tressaq dwar l-ewwel eccezzjoni.

Gie prezentat l-affidavit ta' Dr. Adrian Dingli, Assistent Direttur fir-Registru Pubbliku, li fih issema li r-Registru Pubbliku u r-Registru ta' l-Artijiet ma gew notifikati bl-ebda att gudizzjarju jew azzjoni legali ghall-hlas ta' l-allegati danni li qed jigu pretizi mir-rikorrenti fir-rikors guramentat, matul il-perijodu ta' sentejn li beda jiddekorri mill-25 ta' Settembru 1998 f'liema data gie registrat l-imsemmi kuntratt pubbliku ta' bejgh li permezz tieghu giet trasferita proprjeta` immobbli mill-vendituri konjugi Stanislav u Irina Filatov. Zied li ghalhekk id-Dipartiment isostni li fi kwalunkwe kaz, l-azzjoni odjerna hija preskritta *ai termini* ta' l-Artikolu 2153 tal-Kap 16 stante t-trapass ta' sentejn mid-data meta gie registrat il-kuntratt in kwistjoni li jidher li sar ta' malajr f'gurnata li hija vakanza pubblika f'cirkostanzi li jindikaw li l-partijiet kellhom ghaggla kbira mhux oggettivament gustifikata, biex jittrasferixxu l-proprjeta` in kwistjoni u ghaldaqstant ir-rikorrenti huma unikament responsabbli ghall-agir riskjuz u azzardat taghhom. Xtaq izid li l-mandat ta' inibizzjoni li ghandu n-numru 3299 tas-sena 1998 li gie ipprezentat fil-Qorti l-Gimgha 18 ta' Settembru 1998 gie notifikat lid-Dipartiment dak in-nhar stess u cioe` l-Gimgha 18 ta' Settembru 1998 fil-1.30 ta' wara nofs in-nhar meta r-Registru Pubbliku kien

effettivamente ghaldaq. Illi madanakollu hu qaghad wara l-hin u irreggistrat billi tah in-numru li kien imiss u cioe` 254 u segwa l-procedura tas-soltu billi qieggedu fuq l-iskrivanija tas-Sezzjoni ta' l-Indicjar biex jiddahhal mill-ufficjal inkarigat ta' dik is-Sezzjoni mill-ewwel fl-indici relattiv, meta jerga' jiftah ir-Registru ghall-pubbliku fl-ewwel gurnata ta' xoghol li kien imiss li kienet it-Tlieta 22 ta' Settembru 1998.

Semma li ghaldaqstant il-proceduri huma tardivi stante li l-ligi tistipula b'mod car li l-azzjoni ghal xi allegata talba ghal danni mhux ikkagunati b'reat taqa' bi preskrizzjoni bl-eghluq ta' sentejn u fic-cirkostanzi odjerni r-rikorrenti setghu ghamlu tali talba mid-data li gie registrat il-kuntratt, liema kuntratt ma kienx operattiv fil-konfront ta' terzi persuni qabel il-25 ta' Settembru 1998 meta gie fil-fatt registrat fir-Registru Pubbliku.

D. KUNSIDERAZZJONIJIET:

D1. Fatti tal-kaz:

Jirrizulta li bejn Jannar 1993 u Frar 1998 certu Stanislav Filatov kien allegatament assumu b'mod irregolari l-kariga ta' direttur ezekuttiv ta' erba' socjetajiet rikorrenti u allegatament dan minghajr ma hu kellu l-approvazzjoni tal-Bord tad-Diretturi u ta' l-azzjonisti rispettivi skond ma jirrizulta mis-sentenza Dok E. Wara investigazzjonijiet imnedija mis-socjeta` Russa, Kama River Shipping Co. Limited - li tigi l-*parent company* ta' dawn is-socjetajiet rikorrenti Maltin, irrizulta li fiz-zmien li Filatov kien allegatament assumu r-rwol ta' direttur ezekuttiv ta' dawn l-istess socjetajiet huwa kien indebitament irnexxielu jittrasferixxi ammonti sostanzjali ta' flus minn kontijiet bankarji intestati f'isem is-socjetajiet rikorrenti li huma kellhom depozitati fi hdan il-Hambros Bank ta' Londra ghal gol-kont bankarju personali tieghu u tal-kumpaniji River Sea Shipmanagement Limited, Capes Shipping Services Inc u E. I. Holdings Limited li kienu lkoll personalment gestiti minnu, liema trasferimenti b'kollox allegatament kienu jammontaw ghal US\$ 1,054,656 (cirka €755,120.62). Fit-18 ta' Settembru 1998 is-socjetajiet rikorrenti bil-ghan li jikkawtelaw dan l-allegat kreditu talbu

lill-Qorti sabiex tordna l-hrug ta' mandat ta' inibizzjoni bin-numru 3299/98 kontra kuraturi deputati sabiex jirraprezentaw lill-assenti Stanislav Filatov u martu Irina Filatova bil-ghan li dawn jinzammu milli jbieghu u jittrasferixxu *s-semi detached* villa bl-isem 'Echuca' minghajr numru fi Triq tal-Franciz, ta' l-lbragg, St. Andrews. Il-Qorti laqghet provizorjament it-talba għall-hrug tal-mandat ta' inibizzjoni u ordnat ukoll notifika ta' l-istess lid-Direttur Generali tal-Artijiet u Registru Pubbliku u lid-Direttur tar-Registru Pubbliku, liema mandat ta' inibizzjoni gie servut lid-Direttur tar-Registru Pubbliku dakinhar stess, il-Gimgha 18 ta' Settembru 1998, fis-siegħa u nofs ta' wara nofsinhar f'idejn l-Assistent Direttur l-Avukat Dr. Adrian Dingli. Bis-saħħa ta' dan il-mandat il-konjugi Stanislav Filatov u martu Irina Filatova gew inibiti *inter alia* milli jittrasferixxu kwalunkwe proprjetà tagħhom u b'mod partikolari l-villa *semi-detached* bl-isem "Echuca" gja` "The Village Ville", mingħajr numru, fi Triq il-Franciz, ta' l-lbragg, Saint Andrews, limiti ta' San Giljan. Fil-granet tas-Sibt u l-Hadd ir-Registru Pubbliku ma fetax u baqa' magħluq ukoll fil-gurnata tat-Tnejn, 21 ta' Settembru 1998, minhabba li kienet festa nazzjonali b'kommemorazzjoni għal jum l-Indipendenza. Fil-21 ta' Settembru 1998 Stanislav Filatov (li suppost kien assenti minn Malta) u Francis Spiteri Paris ghan-nom ta' Irina Filatova, bis-saħħa ta' att ta' kompra-vendita (Dok. B), kienu bieghu u ittrasferew is-*semi detached* villa bl-isem 'Echuca', minghajr numru, sitwata fi Triq tal-Franciz, tal-lbragg, St. Andrews, limiti ta' San Giljan u Birkirkara a favur tas-socjeta` Koufra Holdings Limited u dan versu l-prezz komplessiv ta' Lm100,000 mil-liema Lm80,000 minnhom kienu għall-immobbli filwaqt li r-rimanenti bilanc ta' Lm20,000 kienu għall-effetti mobiljari li kienu jinsabu fil-villa.

Irrizultat kwistjoni dwar il-validita` tal-bejgh in vista ta' l-imsemmi mandat ta' inibizzjoni. Sussegwentement il-Prim'Awla tal-Qorti Civili permezz ta' sentenza tat-12 ta' Novembru 2004 (Dok C) laqghet it-talbiet tas-socjeta` kompratrici Koufra Holdings Limited. Fl-imsemmija kawza irrizulta li d-Direttur tar-Registru Pubbliku naqas milli jirregistra minnufih il-mandat ta' inibizzjoni 3299/98, u

allura tali mandat ma kienx minnufih accessibbli għall-pubbliku kif jirrikjedi l-artikolu 874 (li fis-sena 1998 kien l-artikolu 873) tal-Kapitolu 12 u b'konsegwenza ta' tali nuqqasijiet, il-mandat ta' inibizzjoni *de quo* gie dikjarat li ma laqatx it-trasferiment tal-21 ta' Settembru 1998 fejn l-imsemmi Stanislav Filatov u martu Irina Filatova ittrasferew l-imsemmi fond. Il-Qorti iddikjarat li l-mandat ta' inibizzjoni ma kienx jaffettwa u/jew jannulla l-kuntratt tal-21 ta' Settembru 1998. Gew anke prezentati protesti gudizzjarji kontra l-intimati għar-responsabbiltà finanzjarja. Fil-fatt is-socjetajiet rikorrenti appellaw mis-sentenza tal-Prim'Awla u fis-16 ta' Dicembru 2004 regghu ipprezentaw protest gudizzjarju iehor kontra d-Direttur tar-Registru Pubbliku fejn infurmawh dwar is-sentenza tat-12 ta' Novembru 2004 u wissewh li jekk din kienet ha tigi konfirmata mill-Qorti ta' l-Appell huma kienu ha jfittxu lill-istess Direttur għad-danni. Dan il-protest gudizzjarju gie mressaq sentejn u seba' xhur wara l-ewwel protest gudizzjarju tal-11 ta' Mejju 2001 (fol 178) u cioe` fis-16 ta' Dicembru 2004 (fol 183).

Kien hemm is-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell tas-6 ta' Lulju 2007 (Dok. D) li ikkonfermat id-decizjoni ta' l-Ewwel Qorti, li kienet segwita b'ittra ufficjali ta' l-10 ta' Lulju 2007.

D2. L-azzjoni attrici u l-preskrizzjoni applikabbli:

L-azzjoni odjerna hija għar-rizarciment tad-danni sofferti mir-rikorrenti kawza tan-negligenza tad-Direttur tar-Registru Pubbliku milli jirregistra minnufih il-mandat ta' inibizzjoni bin-numru 3299/98.

L-artikoli rilevanti tal-Kap 16 huma l-artikoli 1031, 1032 u 1045.

1031 “Izda kull wiehed iwiegeb għal hsara li tigi bi htija tieghu.”

Art. 1032 (1) “Jitqies fi htija kull min fl-ghemil tieghu ma juzax il-prudenza, id-diligenza u l-hsieb ta' missier tajjeb tal-familja.”

(2)“Hadd ma jwiegeb, fin-nuqqas ta' dispozizzjoni espressa tal-ligi, għal hsara li tigi, minhabba nuqqas ta' prudenza, ta' diligenza jew ta' hsieb fi grad akbar.”

Art 1045 (1) Il-hsara li l-persuna responsabbli ghandha twiegeb ghalha, skond id-disposizzjonijiet ta' qabel, hija t-telf effettiv li l-eghmil taghha jkun gieb direttament lill-parti li t-bati l-hsara, l-ispejjez li din il-parti setghet kellha taghmel minhabba l-hsara, it-telf tal-paga jew qligh iehor attwali, u t-telf ta' qligh li t-bati 'l quddiem minhabba inkapacità ghal dejjem, totali jew parzjali, li dak l-eghmil seta' jgib.

(2) Is-somma li ghandha tigi moghtija ghal din l-inkapacità tigi stabbilita mill-qorti, wara li tqis ic-cirkostanzi tal-kaz, u, b'mod partikolari, ix-xorta u grad ta' inkapacità ikkagunata, u l-kondizzjoni tal-parti li t-bati l-hsara.”

L-artikolu 2153 tal-Kodici Civili jghid li:

“L-azzjoni ghall-hlas tal-hsarat mhux ikkagunati b'reat taqa' bi preskrizzjoni bl-eghluq ta' sentejn”.

Dan l-artikolu li precedentement kien l-artikolu 2258 jirrigwarda danni derivanti minn htija jew “*culpa*” extra kontrattwali kif imsejha komunement “*Culpa Aquiliana*”. Din hija applikabbli ghal danni li jitnisslu minn delitti fis-sens civili u kwazi delitti. Skond il-gurisprudenza taghna din il-preskrizzjoni tibda tghaddi mill-jum li fih ikun gara l-fatt illecitu u minnha jidderiva d-dannu u mhux mill-jum meta l-parti leza tigi taf bih. Huwa biss fil-kaz ta' htija extra-kontrattwali li jkollha l-effikacija l-preskrizzjoni eccepita.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Mary Xuereb vs Nutar Emanuel Agius** deciza fil-31 ta Ottubru 1959 moghtija minn din il-Qorti kif diversament preseduta (Imh. Dr. A. V. Camilleri) XLIII-II- 789, il-Qorti rriteniet illi dawn id-danni li talvolta jistghu jigu reklamati a tenur ta' l-artikolu 2153 tal-Kap 16 ghandhom ikunu danni li jirrizultaw minn htija ossia kolpa extra-kontrattwali u hu mehtieg li l-vjolazzjoni ma jkollhiex ebda rapport dirett mal-kuntratt pre-ezistenti.

Fis-sentenza msemmija jinghad:

“Illi skond il-gurisprudenza taghna, l-artikolu nvokat u l-preskrizzjoni opposta msemmija fih jirrigwardaw danni derivanti minn htija jew “*culpa*” extra-kontrattwali, jew, kif

tissejjah komunement, "*Culpa Aquiliana*". Fi kliem iehor, hija applikabbli ghad-danni li jitnisslu minn delitti fis-sens civili u kwazi-delitti (ara Appell "**J. Camilleri vs Dr. Frendo**", 22 ta' Frar 1889; Vol. XII, pag. 144; Kummerc "**Calafato vs Muscat**", 5 ta' Frar 1893; Vol. XV pag. 44; P.A. Civili "**Similiana vs Fenech**", 14 ta' Frar 1900, Vol. XVII, p. 180; Appell "**Scicluna vs Trany**", 22 ta' Gunju 1900, Vol. XVI, P.I. pag. 151; Kummerc "**Attard vs Zerafa**", 24 ta' April 1906, Vol. XIX-III-106; Appell "**Dr. Buhagiar vs De Nicola**", 30 ta' Jannar 1911, Vol. XXI-I-529; Appell "**Dr. Galea Naudi vs Zammit**", 9 ta' Marzu 1925, Vol. XXVI-I-54; P.A. Civili "**Vella vs Fenech**", 7 ta' Dicembru 1927, Vol. XXVI-II-515; Appell "**Tonna vs Smith**", 7 ta' Novembru 1932, Vol. XXVIII-I-726; u ohrajn);

Illi jinghad ukoll li tant id-dottrina kemm il-gurisprudenza lokali stabbilew li din il-preskrizzjoni tibda tghaddi u timxi mill-jum li fih ikun gara l-fatt illecitu li minnu jidderiva d-dannu u mhux mill-jum meta l-parti leza tigi taf bih (ara Appell 30 ta' Mejju 1952, "**Carmelo Micallef vs Brigadier John Belle McCance**", Vol. XXXVI-I-133; Appell 22 ta' Gunju 1900, "**Scicluna nomine vs Trany nomine et**" fuq citata; Kummerc 31 ta' Jannar 1935, "**Michele Mifsud vs Eugenia Buhagiar**", Vol. XXIX-III-92; Pugliese, Parte II, La Prescrizione Estintiva, para. 63; Laurent, Dto. Civile, Vol. XXXII, para. 15; Baudry, Vol. XXVIII, Prescrizione, para. 380)..."

Ara wkoll f'dan is-sens LFS: **Maltacom p.l.c. vs Mizzi Alfred et** 1/6/04.

Fil-kawza fl-ismijiet **Gaetano Spiteri pro et noe vs Thomas Castle** deciza minn din il-Qorti presjeduta mill-Onor. Imhalef Dr. Caruana Curran fit-18 ta' Awissu 1965 XLIXII-1027 il-Qorti ghamlet id-distinzjoni dwar il-preskrizzjoni ta' sentejn meta d-danni jidderivaw mill-*culpa aquiliana* jew mill-kwazi delitt ghall-preskrizzjoni ta' hames snin meta d-danni jidderivaw mill-*culpa* kontrattwali.

"Il-*culpa* kontrattwali tirrikorri meta d-dannu jigi kagunat f'rapport extra-kontrattwali, cioe` tillimita ruhha ghall-fatt tal-bniedem bhala ksur **tad-dover ta' protezzjoni** jew tad-

dover generali tan-*neminem laedere* kombinat man-negligenza taht l-artikolu 1075, 1076 tal-Kodici mentri l-kolpa jew responsabbilta` kontrattwali tirisali ghall-kuntratt u hija fundata fuq il-vjolazzjoni **tad-dover tal-prestazzjoni** li l-obbligat ghandu favur il-parti l-ohra... Illi a propozitu ta' dana l-Onor. Qorti tal-Appell fi zmien aktar recenti (**Busuttil vs Schembri** 19 ta' Frar 1954 Vol XXXVIII-I-II pagna 292) waqt li kkonfermat id-distinzjoni fuq imsemmija ghallmet ukoll li huwa veru li mhux kull vjolazzjoni tad-dritt ta' haddiehor fl-adempiment ta' kuntratt tikkostitwixxi kolpa kontrattwali, izda ziedet li biex il-kolpa ma tkunx kontrattwali jehtieg li ma jkollhiex rapport mal-kuntratt pre-ezistenti, u ghalhekk jiddependi mic-cirkostanzi, il-gudizzju jew il-kolpa li wiehed mill-kontraenti jaddebita lill-iehor hijiex kontrattwali jew **aquiliana** u l-konkluzjoni taghha (il-kaz kien ta' bini hazin ta' hajt minn appaltatur) kienet li l-kolpa fil-prezenza ta' kuntratt, tista' tkun **aquiliana** biss meta l-fatt ikun indipendenti u awtonomu mir-rapport kontrattwali".

Ara f'dan is-sens ukoll sentenza Prim'Awla 21/06/02 **Santonocito vs Grech, Busuttil vs Schembri** Appell 19/02/54, **La Rosa De Cristoforo vs Rouselle** Qorti ta' l-Appell 17/02/36.

Wiehed ghalhekk irid jara jekk id-danni derivanti humiex kontrattwali jew extra-kontrattwali. Biex tkun applikabbli l-*culpa aquilina* u l-preskrizzjoni relattiva hemm bzonni li l-htija ma jkollha ebda rapport dirett mal-kuntratt ezistenti. Meta jkun hemm inadempjenza jew twettiq hazin ta' l-obbligi emergenti minn ftehim ma tkunx applikabbli l-*culpa aquiliana*. Ta min isemmi li danni maghmulin minn inkwilin gewwa fond hija suggetta ghall-preskrizzjoni tal-hames snin billi torigina bhala rizultat ta' kuntratt.

Ukoll fil-kaz tal-*culpa aquiliana* tiddekorri minn meta gara l-fatt illecitu u mhux mill-jum minn meta l-parti leza ssir taf bil-fatt. Fil-kaz tal-preskrizzjoni fuq agir ta' ksur ta' kuntratt il-preskrizzjoni tibda tiddekorri minn meta l-azzjoni setghet giet ezercitata.

Ukoll, il-preskrizzjoni fost ragunijiet ohra tinkiser ukoll b'att gudizzjarju prezentat fl-isem tas-sid jew tal-kreditur innotifikat lill-parti li kontra taghha wiehed irid ma jhallix timxi l-preskrizzjoni u li minnu jkun jidher car illi s-sid jew il-kreditur bi hsiebhom izommu l-jedd taghhom (Artikolu 2128 tal-Kodici Civili).

L-artikolu applikabbli ghall-kaz in ezami minhabba n-natura tal-kaz huwa l-artikolu 2153.

L-azzjoni tal-kulpa akwiljana kontra l-intimati setghet originat minn meta sar il-kuntratt ta' trasferiment tal-21 ta' Settembru 1998 u mhux aktar tard minn meta s-socjetajiet rikorrenti ufficjalment akkwistaw ix-xjenza tal-possibilita` li l-mandat ta' inibizzjoni 3299/98 ma kienx ser jannulla l-kuntratt tal-21 ta' Settembru 1998. Ghalhekk mit-28 ta' Ottubru 1999 (data meta Koufra Holdings Limited intavolat Citazzjoni 2352/99 kontra s-socjetajiet rikorrenti) is-socjetajiet rikorrenti gew a konoxxenza tal-fatt li l-mandat ta' inibizzjoni seta' ma laqatx il-kuntratt tal-21 ta' Settembru 1998. In segwitu, fil-11 ta' Mejju 2001 is-socjetajiet rikorrenti ipprezentaw Protest Gudizzjarju kontra d-Direttur tar-Registru Pubbliku, u hawnhekk wiehed jista' jasal ghall-konkluzjoni li interrompew il-preskrizzjoni, izda mir-riferta tal-protest esebita ma' Dok M1 a fol 181 jirrizulta li la gie notifikat id-Direttur tar-Registru Pubbliku u anqas l-Avukat Generali. Issa hawnhekk huwa applikabbli l-Artikolu 2130 (1) tal-Kap 16 li jiddisponi li:

“Il-preskrizzjoni ma tinkisirx jekk in-notifika ta' l-att ma ssirx qabel ma jaghlaq xahar li ghandu jibda jghodd mill-ahhar jum taz-zmien li hemm ghall-preskrizzjoni.”

Il-konsegwenza ta' dan hija li l-preskrizzjoni ma gietx interrotta kontra d-Direttur tar-Registru Pubbliku. Gie prezentat protest iehor fis-16 ta' Dicembru 2004 (kopja tieghu Dokument M2 – fol 183 et).

Jinghad li r-rikorrenti fil-kaz odjern jinsistu li l-azzjoni taghhom kontra l-intimati ghad-danni rekati mill-istess intimati kienet subordinata ghall-azzjoni l-ohra li kienet tittratta jekk il-mandat ta' inibizzjoni mahrug fuq talba tar-

rikorrenti odjerni kien inibixxa l-bejgh tal-proprjetà koncernata. Huma jtennu li l-preskrizzjoni tiddekorri minn mindu huwa possibbli l-ezercizzju ta' l-azzjoni (**Davison vs Debono**, Prim'Awla, 7 ta' Novembru 1935). Huma jsostnu li meta azzjoni partikolari tkun subordinata ghal azzjoni ohra ma tistax tiskatta l-preskrizzjoni sakemm ikun deciz l-ezitu ta' l-azzjoni l-ohra. Infatti ikkwotaw il-kaz tal-Qorti ta' l-Appell, fid-decizjoni taghha ta' l-1 ta' Gunju 1959 fil-kawza fl-ismijiet **Paolo Koludrovich vs Carmelo Muscat** fejn intqal:

“Se l'esercizio di una azione dipende dall'esito di un giudizio nel quale si contrasta il presupposto del diritto medesimo, la pendenza di questo giudizio costituisce legale impedimento all'esercizio del diritto, e sospende la prescrizione” (Fadda, art. 2120, no. 120. Ara wkoll ibid. Art. 2119, nri. 11, 17, 53, 103, 122).

Il-bazi ta' dan huwa li d-dritt ma jistax jezisti u jiddekorri anke fil-kaz ta' preskrizzjoni. Isostnu li kien biss meta l-Qorti ta' l-Appell, permezz tad-decizjoni taghha tas-6 ta' Lulju 2007, iddecidiet li l-mandat ta' inibizzjoni kien gie registrat mill-intimati tardivament tant li ma kienx inibixxa l-bejgh ta' l-imsemmija proprjeta`, illi l-pretensjonijiet u d-dritt ta' azzjoni tar-rikorrenti *nomine* kontra l-intimati, setghu jigu ezercitati.

Din il-Qorti ma taqbilx mat-tezi tar-rikorrenti dwar il-preskrizzjoni. It-test huwa wiehed oggettiv u mhux suggettiv u cioe` d-dritt ta' l-azzjoni ghall-attur, b'mod li l-principju Ruman *contra non valentem agere non currit prescriptio* jsib applikazzjoni biss fejn il-ligi tippermetti dan minhabba ostakoli materjali, bhal fil-kaz ta' vjolenza li tivvizzja l-kunsens dipendenti mill-mument minn meta tieqaf il-vjolenza jew mill-kxif ta' eghmil doluz, kawza falza jew zball (Kap 16 art 1223). Il-Qorti tirreferi ghall-artikolu 2137 tal-Kap 16 li jipprovdi:

“Bla hsara ta' dispozizzjonijiet ohra tal-ligi l-preskrizzjoni ta' azzjoni tibda minn dakinhar li din l-azzjoni tista' tigi ezercitata, minghajr ma jittiehed qies tal-istat jew tal-kundizzjoni tal-persuna li lilha din l-azzjoni tmiss.”

Ara f'dan ir-rigward, **Micallef vs Agius**, Appell, 6 ta' Ottubru 2000; u **Attard vs Fenech**, Appell Kummercjali, 15 ta' Frar 1965.

Japplika wkoll il-principju li l-preskrizzjoni ma tiddekorrix meta persuna tkun impedita jew imwaqqfa milli tagixxi fil-kaz fejn l-ezercizzju ta' azzjoni processwali tkun necessarjament tiddependi minn pronunzjament iehor u allura ma jistax jiddekorri l-perjodu preskrittiv (**Xuereb vs Zammit**, Appell Kummercjali, 9 ta' Marzu 1994), u dik kwotata mir-rikorrenti fin-nota taghhom **Kuludrovic vs Muscat**, Appell Kummercjali, 1 ta' Gunju 1959). Izda f'dawn l-ahhar kazijiet kien hemm il-prezenza ta' impediment legali a distinzjoni ta' dak odjern. Fl-ahhar kaz kienet ezaminata talba minn kerrej kontra sid il-kera li hallas kera zejda u talab rifuzjoni in segwitu ta' l-iffissar tal-kera gusta. F'dak il-kaz l-inkwilin qatt ma seta' jitlob hlas lura ta' kera zejda qabel ma din stess giet iffissata.

Kif sewwa sottomess mill-intimati, fil-kaz in ezami ma kien hemm ebda impediment legittimu biex is-socjetajiet rikorrenti ma jipprocedux kontra l-intimati ghar-rizarciment tad-danni. Infatti xejn ma kien izomm lir-rikorrenti li jipprocedu ghax l-impossibilita` li tagixxi trid tkun wahda indipendenti mill-volonta` u dovuta ghal kawza estraneja u s-semplici injoranza tad-dritt mhix impediment. (Ara **Aquilina vs Globe Electronics Limited**, Prim'Awla, 10 ta' Ottubru 2007, u **Attard vs Fenech**, Appell Kummercjali, 15 ta' Frar 1965).

Fatt lampanti huwa li apparti tant kunsiderazzjonijiet ohra ma kien hemm xejn xi jzomm lir-rikorrenti milli jibaghtu ittra ufficjali (debitament notifikata) u b'hekk ma tiddekorrix il-preskrizzjoni, anke jekk hassew li kien utli li qabel ma jintavolaw il-kawza odjerna jikkonkludu proceduri ohra.

E. KONKLUZJONIJIET:

Ghal dawn il-motivi l-Qorti tilqa' l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni bazata fuq l-artikolu 2153 tal-Kap 16 u tiddikjara l-azzjoni preskritta.

Spejjez tal-kawza kontra r-rikorrenti.

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----